

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 19/22
Люксембург, 27 януари 2022 г.

Заклучение на генералния адвокат по дело C-817/19
Ligue des droits humains

Според генералния адвокат Pitruzzella предаването, както и автоматизираното общо и неизбирателно обработване на PNR данни са съвместими с основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни

За разлика от това общото и неизбирателно съхраняване на PNR данни под форма, при която не се запазва анонимност, е обосновано само при наличието на сериозна, действителна и настояща или предвидима заплаха за сигурността на държавите членки, както и при условие, че срокът на това съхраняване е ограничен до строго необходимото

Освен това предаването на данни, съдържащи се в рубриката „обща забележка“, предвидена в Директивата PNR, не отговаря на изискванията за яснота и точност, произтичащи от Хартата

Използването на резервационни данни на пътниците (PNR данни) представлява важен елемент в борбата срещу тероризма и тежките престъпления. За тази цел Директивата PNR¹ налага систематичното обработване на голям брой данни на пътуващи със самолет пътници при влизане и излизане от Съюза. Освен това член 2 от тази директива предвижда възможността за държавите членки да приложат последната и към полетите в рамките на ЕС.

Ligue des droits humains (Лига за човешките права — LDH) е сдружение с нестопанска цел, което през юли 2017 г. сезира Cour constitutionnelle (Конституционен съд, Белгия) с искане за отмяна на Закона от 25 декември 2016 г., който транспонира в белгийското право Директивата PNR и Директивата API². Според LDH този закон не е съобразен с правото на зачитане на личния живот и правото на защита на личните данни, гарантирани в белгийското право и в правото на Съюза. Тя отправя критика, от една страна, срещу много широкия характер на PNR данните, и от друга страна, срещу общия характер на събирането, предаването и обработването на тези данни. Според нея законът накарнява и свободното движение на хора, тъй като непряко възстановява граничния контрол, като разширява обхвата на системата PNR и към полетите в рамките на ЕС.

През октомври 2019 г. Cour constitutionnelle (Конституционен съд) поставя на Съда десет преюдициални въпроса относно валидността и тълкуването на Директивите PNR и API, както и относно тълкуването на ОРЗД³.

¹ Директива (ЕС) 2016/681 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно използването на резервационни данни на пътниците с цел предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на терористични престъпления и тежки престъпления (ОВ L 119, 2016 г., стр. 132).

² Директива 2004/82/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно задължението на превозвачите да съобщават данни на пътниците (ОВ L 261, 2004 г., стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 40).

³ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1).

В представеното днес заключение генералният адвокат Giovanni Pitruzzella уточнява най-напред, че когато мерки, включващи намеса в основните права, установени в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), произтичат от законодателен акт на Съюза, **законодателят на Съюза следва да определи съществените елементи**, които очертават обхвата на тази намеса. По-нататък, той припомня, че разпоредби, които налагат или допускат лични данни на физически лица да се съобщават на трето лице, например публичен орган, трябва да се квалифицират — при липсата на съгласие от страна на тези физически лица и независимо от последващото използване на разглежданите данни — като намеса в личния им живот и като намеса в основното право на защита на личните данни⁴. Тези хипотези на намеса могат да бъдат обосновани само ако са предвидени в закон, зачитат основното съдържание на посочените права и при спазване на принципа на пропорционалност са необходими и действително отговарят на признати от Европейския съюз цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други лица.

На първо място, що се отнася до личните данни, които въздушните превозвачи са длъжни да предават на звената за данни за пътниците (ЗДП) в съответствие с Директивата PNR, генералният адвокат отбелязва, че широтата и тежестта на намесата в основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни, съдържаща се в мярка, с която се въвеждат ограничения за упражняването на тези права, зависят преди всичко от обхвата и естеството на личните данни, които са предмет на обработване. Следователно идентифицирането на тези данни представлява съществена операция, която всяко правно основание, въвеждащо такава мярка, трябва задължително да провежда възможно най-ясно и точно. След като отбелязва, че прибягването до общи категории информация, които не определят в достатъчна степен естеството и обхвата на подлежащите на предаване данни, **не отговаря на условията за яснота и точност**, произтичащи от Хартата, генералният адвокат стига до извод за **невалидност на точка 12 от приложение I към тази директива**, доколкото тази разпоредба включва сред категориите данни, подлежащи на предаване, рубриката „обща забележка“, предназначена да обхване всяка информация, събирана от въздушните превозвачи в рамките на дейността им по предоставяне на услуга, в допълнение към данните, изброени изрично в останалите точки от това приложение I.

Наред с това генералният адвокат подчертава, че данните, които въздушните превозвачи са длъжни да предават на ЗДП в съответствие с Директивата PNR са **относими, подходящи и не надхвърлят необходимото с оглед на целите**, преследвани с тази директива, и че обхватът им **не надхвърля стриктно необходимото за постигането на тези цели**. Той счита освен това, че посоченото предаване е съпътствано от **достатъчни гаранции**, които целят, от една страна, да се следи да се предават само **изрично посочените данни**, и от друга страна, да се гарантират **сигурността и поверителността** на предаваните данни. Генералният адвокат припомня също, че Директивата PNR установява **обща забрана за обработване на чувствителни данни**, включваща и тяхното събиране, така че системата PNR предвижда **достатъчни гаранции**, позволяващи да се изключи възможността на всеки етап от обработването на събраните данни при това обработване пряко или косвено да се вземат предвид защитени характеристики.

На второ място, генералният адвокат счита, че общият и неизбирателен характер на предаването на PNR данни и на предварителната оценка на пътуващите със самолет пътници посредством автоматизирано обработване на тези данни е съвместимо с членове 7 и 8 от Хартата, в които са закрепени основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни. В това отношение той счита по-специално че практиката на Съда в областта на съхраняването и достъпа до данни в сектора на електронните съобщения⁵ не може да бъде приложена към системата, предвидена в Директивата PNR. Той отбелязва освен това, че приемането на хармонизирана на равнището на Съюза система за

⁴ Вж. по-специално решение от 18 юни 2020 г., Комисия/Унгария, [C-78/18](#) (т. 124 и цитираната съдебна практика), както и [ПС №73/20](#).

⁵ Вж. по-специално решения от 21 декември 2016 г., *Télé2 Sverige*, [C-203/15](#) и [C-698/15](#) (вж. и [ПС № 145/16](#)) и от 6 октомври 2020 г., *La Quadrature du Net* и др., [C-511/18](#), [C-512/18](#) и [C-520/18](#) (вж. и [ПС № 123/20](#)).

обработване на данни както относно полетите извън ЕС, така и за държавите, които са приложили член 2 от Директивата PNR относно полетите в рамките на ЕС, позволява да се гарантира, че тези данни се обработват при спазване на определеното в тази директива високо равнище на защита на основните права, прогласени в членове 7 и 8 от Хартата.

В по-общ план генералният адвокат подчертава основополагащото значение, което има, в рамките на въведената от Директивата PNR система от гаранции, надзорът, упражняван от **независим надзорен орган**, който притежава **правомощие да проверява законосъобразността на това обработване, да извършва разследвания, проверки и одити**, и да **разглежда жалбите, подадени от съответните лица**. В това отношение той уточнява, че е от първостепенна важност при транспонирането на тази директива във вътрешното право държавите членки да признаят на своя национален надзорен орган **тези правомощия в пълния им обхват**, като му предоставят човешките и материалните ресурси, необходими за изпълнението на неговата задача.

Във връзка по-специално с предварителната оценка на пътуващите със самолет пътници, що се отнася, първо, до съпоставянето на PNR данните с базите данни, които са от значение за целите на предотвратяването, разкриването, разследването и наказателното преследване на терористични престъпления и тежки престъпления, представляващо първата част на тази оценка, генералният адвокат посочва, че понятието „**бази данни, които са от значение**“, трябва да се тълкува в съответствие с произтичащите от Хартата изисквания за яснота и точност, както и с оглед на целите на Директивата PNR. Според него това понятие трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася само до националните бази данни, управлявани от компетентните органи, както и до базите данни на Съюза и международните бази данни, които са използвани пряко от тези органи в рамките на тяхната задача и които освен това трябва да бъдат **в пряка и тясна връзка с преследваните от Директивата PNR цели за борба срещу тероризма и тежките престъпления**, което предполага да са разработени за тези цели. Второ, относно автоматизираното обработване на PNR данни с оглед на предварително определени критерии, представляващо втората част на посочената предварителна оценка, генералният адвокат счита по-специално че подобно обработване не може да се извършва посредством системи за изкуствен интелект с машинно обучение, които не дават възможност за запознаване с причините, поради които алгоритъмът е установил съвпадение.

Трето, що се отнася до въпроса дали правото на Съюза допуска национално законодателство, предвиждащо общ срок от пет години за съхраняване на PNR данните, без да се прави разграничение дали при предварителната оценка се установява, че съответните пътници могат да представляват опасност за обществената сигурност, генералният адвокат предлага Директивата PNR да се тълкува в съответствие с Хартата в смисъл, че съхраняването за период от пет години на PNR данните, предоставени от въздушните превозвачи на ЗДП, **е позволено сред извършването на предварителната оценка само доколкото въз основа на обективни критерии е установена връзка между тези данни и борбата срещу тероризма и тежките престъпления**. Общото и неизбирателно съхраняване на PNR данни под форма, при която не се запазва анонимност, може да бъде обосновано **само при наличието на сериозна заплаха за сигурността на държавите членки, която е действителна и настояща или предвидима**, свързана например с терористични дейности, и **при условие че срокът на това съхраняване е ограничен до строго необходимото**.

ЗАБЕЛЕЖКА: Заключение на генералния адвокат не обвързва Съда. Задачата на генералните адвокати е да предложат на Съда, при пълна независимост, правно разрешение на делото, което им е поверено. Съдиите от Съда пристъпват към разисквания по делото. Съдебното решение ще бъде постановено на по-късна дата.

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда.

Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на заключението е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Илияна Пальова ☎ (+352) 4303 4293

Кадри от прочитането на заключението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☐ ☎ (+32) 2 2964106